

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn tehtävään (ulkomaanopintolaki), ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain kumoamisesta sekä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Yleiset huomiot

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Ehdotetut muutokset parantavat ulkomailla hankitun osaamisen hyödyntämistä Suomessa ja tukevat osaavan työvoiman saatavuutta. Selkeämpi sääntely, keskitetty toimivalta sekä yhdenmukaisemmat menettelyt ovat tärkeitä erityisesti aloilla, joilla osaajapula on vakava ja kelpoisuusvaatimukset tiukat, kuten sosiaali- ja terveysalalla.

Prosessien sujuvuus ja resurssitarpeet

Kun menettelyt kevenevät ja nopeutuvat, myös hakijamäärien voidaan arvioida kasvavan. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu painottaa, että Opetushallituksella ja korkeakouluilla tulee olla riittävät resurssit hakemusten käsittelyyn ja täydentävien opintojen järjestämiseen.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu pitää esityksen tavoitteita perusteltuina. Uusi ulkomaanopintolaki selkeyttää päätöksentekoa ja voi nopeuttaa osaamisen tunnustamista. Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta on olennaista, että:

- täydentämisvaatimukset ovat läpinäkyviä, yhtenäisiä ja perusteltuja
- toimivallan keskittäminen ei johda tulkintojen hajautumiseen
- korkeakouluille turvataan riittävät resurssit osaamisen täydentämisen toteuttamiseen
- ammattikorkeakoulujen rooli osaamisen arvioinnissa täsmennetään

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

Kelpoisuutta koskevat ratkaisut ja toimivallanjako

Luonnoksen mukaan Opetushallitus voisi jatkossa tehdä päätökset ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta kelpoisuudesta julkisen sektorin tehtäviin, joissa kelpoisuusvaatimuksena on korkeakoulututkinto. Lisäksi toimivaltainen viranomainen voisi päättää ulkomaanopintojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyihin tehtäviin silloin, kun asia ei kuulu ammattipätevyyslain soveltamisalaan.

Xamk pitää toimivallanjaon selkeyttämistä perusteltuna ja prosesseja nopeuttavana. Tämä on erittäin tärkeää erityisesti sote-alan rekrytoinneissa. Samalla korostamme, että täydentämisvaatimusten tulee olla riittävän täsmälliset, jotta tulkintaerot ja hakijoiden epätasapuolinen kohtelu vältetään.

Ehdotettu säännös täydentävistä opinnoista on linjassa valtakunnallisissa SAILA-hankkeessa ja Sairaanhoidajaksi Suomessa -hankkeessa kehitettyjen ja toimiviksi arvioitujen mallien kanssa. On tärkeää varmistaa, että sopeutumisaika on riittävän pitkä ja mahdollistaa tehtävään vaadittavan monipuolisen osaamisen varmentamisen.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

Ammattipätevyyslain muutokset

Ammattipätevyyslain tarkentaminen vastaamaan EU:n ammattipätevyysdirektiivin (2005/36/EY) vaatimuksia on myönteistä. Sääntelyn yhdenmukaistaminen edellyttää kuitenkin huolellista valmistelua, erityisesti säänneltyjen ammattien kuten terveysalan osalta. Mahdolliset täydentävät opinnot, kelpoisuuskokeet ja muut arviointimenettelyt on suunniteltava ajoissa ja toteutettava valtakunnallisesti yhdenmukaisesti.

Täydentävien opintojen tarve ja ammattikorkeakoulujen rooli

Esityksen tavoite luoda joustavia mahdollisuuksia osaamisen täydentämiseen on kannatettava. Mahdollisuus edellyttää täydentäviä opintoja silloin, kun ulkomainen koulutus poikkeaa olennaisesti suomalaisesta AMK- tai YAMK-koulutuksesta, tukee työmarkkinoille pääsyä heikentämättä kelpoisuusvaatimuksia.

Xamk pitää tärkeänä, että henkilöllä tulee olla mahdollisuus täydentää osaamistaan ilman, että hänen täytyy suorittaa koko tutkintoa uudelleen kelpoisuuden hankkimiseksi. Esityksessä ei kuitenkaan täsmennetä, miten ja missä täydentävät opinnot toteutetaan. Xamk korostaa, että ammattikorkeakoulujen rooli tulee kirjata ja selkeyttää. Ammattikorkeakoulut ovat keskeisessä asemassa ulkomailla hankitun osaamisen arvioinnissa, täydentävien opintojen tarjoamisessa ja osaamisen tunnustamisen käytäntöjen yhtenäistämässä. Tämä edellyttää selkeitä, valtakunnallisesti yhteneväisiä linjauksia.

Säänneltyjen alojen erityispiirteet

Säännellyillä aloilla – erityisesti terveydenhuollossa – kelpoisuusvaatimusten tulee säilyä potilasturvallisuuden kannalta riittävinä. Tarvitaan selkeät ja valtakunnallisesti yhtenäiset kriteerit sille, miten ulkomaisen koulutuksen olennaiset erot arvioidaan ja millä perusteilla täydentäviä opintoja edellytetään. Yhdenmukaisuus on tärkeää myös hakijoiden oikeusturvan näkökulmasta. Säänneltyjen ammattien kohdalla tunnustamiskäytännöt edellyttävät eri viranomaisten (Opetushallitus, Lupa- ja valvontavirasto) ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä.

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävää (varhaiskasvatuslain § 27) ei ole huomioitu luonnoksessa. Kuitenkin varhaiskasvatuslain § 26, varhaiskasvatuksen opettajan ja § 28, varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävät on huomioitu monipuolisesti esityksen eri asiakohdissa. Varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK). Tutkintoon tai sen täydentäviin opintoihin tulee sisältyä vähintään 60 opintopisteen laajuiset varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot. Opinnot sisältävät teoriaa, harjoittelua ja opinnäytetyön. Luonnoksessa tulisi huomioida myös varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään liittyvät ulkomailla aikaisemmin suoritettut opinnot.

Esityksen perustelutekstissä todetaan: “Kielitaidon arviointi tai tarkastaminen ei ole osa toimivaltaisen viranomaisen tekemää tutkinnon tunnustamisprosessia. Puutteellinen kielitaito voi olla peruste kelpoisuuskoetsuorituksen hylkäämiselle, jos kyse on ammatista, jossa riittävän kielenhallinnan voidaan katsoa olevan olennainen osa ammattitaitoa.” Laissa ei kuitenkaan määritellä suomen kielen tai ruotsin kielen osaamistasoa, jolloin sen arviointi jää edelleen

työnantajan vastuulle. Tämä kielitaidon osaamistason määrittelyminen laissa hyödyntäisi toimialoja, joissa viestinnän osaaminen korostuu asiakas- ja potilasturvallisuustilanteissa.

Ryttyläinen-Korhonen Katri
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu